

Wiskunde

Deel 2

KLASTEKS & STUDIEGIDS

Jenny Campbell & Gretel Lampe

GRAAD

7

KABV

3-in-1

THE
ANSWER
SERIES *Your Key to Exam Success*

Graad 7 **Wiskunde** 3-in-1 (Deel 2)

KLASTEKS & STUDIEGIDS

Hierdie Graad 7 Wiskunde 3-in-1 Klasteks & Studiegids lê sterk klem op konsepointwikkeling en diepgaande begrip oor al vyf KABV-modules heen, wat leerders in staat stel om noodsaaklike en basiese wiskundige vaardighede te bemeester.

Hierdie publikasie het die volgende ten doel:

- Verseker dat basiese kennis en vaardighede volgens die Senior Fase-kurrikulum bemeester word
- Fokus op kritieke konsepte wat die jaar wat voorlê, ondersteun
- Versterk tipiese probleemareas
- Moedig begrip bo blote memorisering aan
- Berei leerders voor om hoërskool-Wiskunde met duidelikheid en selfvertroue tegemoet te gaan

Sleutelkenmerke:

- Ryk, toeganklike VERDUIDELIKINGS en ONDERRIGWENKE
- Deurlopende VERSTERKING VAN KONSEPTE regdeur alle onderwerpe
- KABV-gerigte EKSAMENVRAESTELLE met gedetailleerde memo's
- 'LET WEL'-boksies om belangrike insigte uit te lig
- OPSOMMINGS, ONTHOU-BOKSIES, en WENKE
- Prettige en boeiende elemente soos ONDERSOEKE, VINNIGE FEITE, UITDAGINGS en BLOKKIESRAAISELS
- Volledig oplossings in 'n aparte ANTWOORDBOEK, met leiding waar nodig.

Hierdie maklik-om-te-gebruik klaskamer- en studiehulp stel leerders in staat om self in beheer te wees van hul Wiskunde-leerreis terwyl hulle nuuskierigheid geprikkel en selfvertroue gebou word in 'n vak wat beide noodsaaklik en veeleisend is.

Wiskunde

Deel 2

Jenny Campbell & Gretel Lampe

HIERDIE KLASTEKS & STUDIEGIDS SLUIT IN

- 1 Notas en Uitgewerkte Voorbeelde
- 2 Vrae per Onderwerp
- 3 Gedetailleerde Oplossings (in aparte boek)

eBoek
besikbaar

DEEL 2 – INHOUD

2 PATRONE, FUNKSIES & ALGEBRA

ONDERWERP 1

NUMERIESE & MEETKUNDIGE PATRONE

○ Die Taal van Patrone	1
▪ Numeriese patrone	1
▪ Meetkundige patrone	2
▪ Ondersoek numeriese patrone	2
▪ Patrone met 'n gemene verskil	3
▪ Patrone met 'n gemene verhouding	6
▪ Patrone met breuke	11
▪ Rekursiewe rye	12
▪ Ondersoek meetkundige patrone	13

ONDERWERP 2

FUNKSIES & VERWANTSKAPPE

○ Inset- en Uitsetwaardes	17
○ Reëls vir Funksiemasjiene	21
○ Ekwivalente Vorms	27
Ondersoek 1	30
Ondersoek 2	32

ONDERWERP 3

ALGEBRAÏESE UITDRUKKINGS

○ Algebraïese Taal	34
▪ Sommige algebraïese konvensies	35
○ Substitusie in Patrone	41

ONDERWERP 4

ALGEBRAÏESE VERGELYKINGS

○ Algebraïese Vergelykings	42
▪ Oplos van basiese vergelykings	42
▪ Oplos van vergelykings met twee bewerkings	44
▪ Oplos van vergelykings waar die antwoord 'n heelgetal is	45
▪ Oplos van vergelykings waar die antwoord 'n breuk of 'n heelgetal kan wees ...	46
▪ Oplos van vergelykings met hakies	47
▪ Oplos van vergelykings met vierkantswortels	49
▪ Oplos van vergelykings met derdemagswortels	49
▪ Gebruik algebraïese uitdrukkings en vergelykings om te help met woordsomme	50

ONDERWERP 5

GRAFIEKE

○ Lineêre en Nie-lineêre Grafieke	58
▪ Lineêre grafieke	58
▪ Nie-lineêre grafieke	59
○ Interpretasie van Grafieke	59
○ Tendense en Kenmerke van Grafieke	68
▪ Lineêre grafieke	68
▪ Nie-lineêre grafieke	68
○ Praktiese Grafiektoepassings	69
○ Teken van Grafieke	73

3

RUIMTE & VORM (MEETKUNDE)

ONDERWERP 1

ONDERWERP 3

MEETKUNDE VAN REGUITLYNE & 2D-VORMS

○ Konvensies vir die Benoeming van Hoeke	74
▪ Hoekpare	75
▪ Tipes en groottes van hoeke	76
○ Meetkunde van Reguitlyne	77
Ondersoek na die som van die hoeke in 'n driehoek	79
○ Driehoeke	80
▪ Tipes driehoeke	81
▪ Klassifikasie van driehoeke	84
○ Meetkunde Teorie Blokkiesraaisel	88
Ondersoek na die som van die hoeke in 'n vierhoek	89
○ Vierhoeke	89
▪ Eienskappe van vierhoeke	90
▪ Kombinerings van driehoeke en vierhoeke	93
○ Kongruente en Gelykvormige 2D-vorms	96
▪ Kongruente vorms	96
▪ Gelykvormige vorms	96
○ Sirkels	99
▪ Dele van 'n sirkel	99

ONDERWERP 2

MEETKUNDE VAN 3D-VOORWERPE

○ Klassifisering van 3D-Voorwerpe	102
▪ Tweedimensionele (2D-) vorms	102
▪ Driedimensionele (3D-) voorwerpe	102
Ondersoek – Prismas	104

ONDERWERP 4

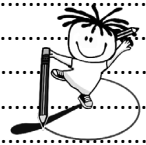
TRANSFORMASIE MEETKUNDE

○ Transformasies	111
▪ Translasies	111
▪ Refleksies	112
▪ Rotasies	113
▪ Vergrotings en Verkleinings	116

ONDERWERP 5

KONSTRUKSIES

○ Die Meet van Hoeke	119
○ Konstruksies	121
▪ Toerusting	121
▪ Konstruksie van lynsegmente	121
▪ Konstruksie van hoeke	122
▪ Konstruksie van 'n parallelle lyn deur 'n gegewe punt	124
▪ Konstruksie van loodregte en parallelle lyne	127
▪ Konstruksie van 'n loodregte lyn vanaf 'n punt na 'n lyn	128

ONDERWERP 4

METING

ONDERWERP 1

OPPERVLAKTE & OMTREK VAN 2D-VORMS

○ Eenhede van Lengte	130
○ Omtrek	131
▪ Formules vir omtrek	132
▪ Moeiliker voorbeelde	134
▪ Nog moeiliker voorbeelde met verhoudings	135
○ Oppervlakte	136
▪ Oppervlakte van reghoeke	136
▪ Oppervlakte van vorms wat in reghoeke verdeel kan word	137
Ondersoek na die oppervlakte van driehoeke – Deel 1	139
▪ Oppervlakte van driehoeke	140
Ondersoek na die oppervlakte van driehoeke – Deel 2	143
▪ Bereken 'n hoogte of 'n basis van 'n driehoek indien die oppervlakte gegee word	145
○ Probleemoplossing met behulp van Driehoeke	147

NUMERIESE & MEETKUNDIGE PATRONE

Die Taal van Patrone

'n Patroon bestaan uit terme.

In plaas daarvan om woorde te gebruik, gebruik ons snelskrif-notasie en ons koppel die waarde van elke term aan sy posisie in die patroon.

Die 1ste term word T_1 genoem, die 2de term word T_2 genoem, ens. Wanneer die posisie van 'n term onbekend is, kan ons 'n letter gebruik om sy onbekende posisie voor te stel. As ons die letter n gebruik, is die term in posisie n die n^{de} term, ook na verwys as T_n .

T_n staan bekend as die algemene term en word gebruik om die reël vir elke term in die patroon te gee.

Numeriese patrone

In die getalpatroon 12 ; 24 ; 36 ; 48 ; 60 ; ...

- is die 1ste term 12, wat beteken $T_1 = 12$
- is die 2de term 24, wat beteken $T_2 = 24$, ens.

Kan jy die patroon raaksien en 'n algemene reël bepaal om die waarde van die n^{de} term in die ry te vind?

Om die patroon raak te sien . . .

12 ; 24 ; 36 ; 48 ; 60 is veelvoude van 12.

Wat is die **verband** tussen elke term se **waarde** en sy **posisie**?

- Druk die waarde van elke term as 'n veelvoud van 12 uit.

$$T_1 = 12 = 12 \times 1$$

$$T_2 = 24 = 12 \times 2$$

$$T_3 = 36 = 12 \times 3$$

$$T_4 = 48 = 12 \times 4$$

Om die algemene term te bepaal . . .

- In woorde:

Die waarde van enige term kan bepaal word deur die term se posisie met 12 te vermenigvuldig.

Let Wel

$12n$ beteken $12 \times n$

- In snelskrif:

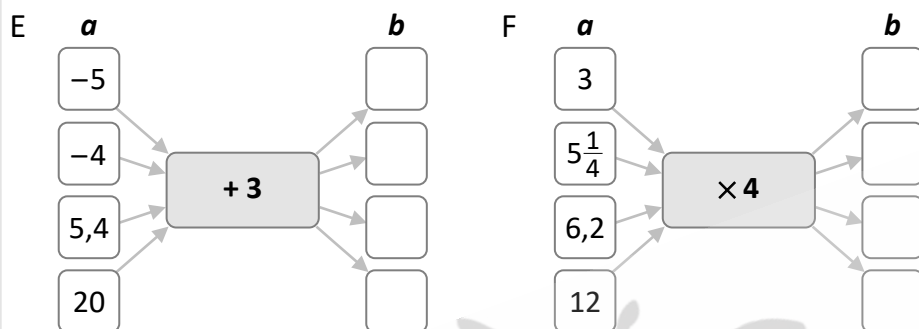
$$T_n = 12n$$

- n verteenwoordig die posisie van enige term in die ry.
As ons die term se posisie weet, kan ons sy waarde bepaal.
- T_n verteenwoordig die waarde van die term in posisie n .
As ons die term se waarde weet kan ons sy posisie bepaal.

2 Oefening 1

Oplossings op bl. A191

Beantwoord die vrae wat volg vir E en F.

1. Bereken die uitsetwaarde vir elke insetwaarde.
2. Verduidelik in woorde hoe die uitsetwaarde bepaal word.
3. Skryf 'n reël neer om 'n uitsetwaarde van b te bepaal vir 'n gegewe insetwaarde van a in die vorm $b = \dots$

Gegewe die uitsetwaardes, keer die proses om met behulp van inverse bewerkings, werk van regs na links om die insetwaardes te bepaal.

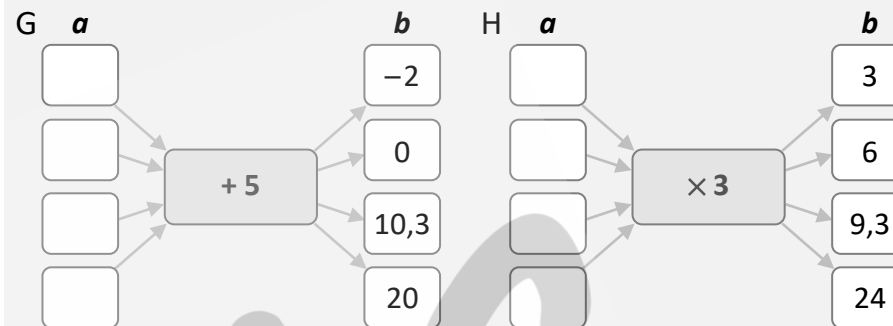
Inverse bewerkings sluit in:

- optel & aftrek
- vermenigvuldiging & deling

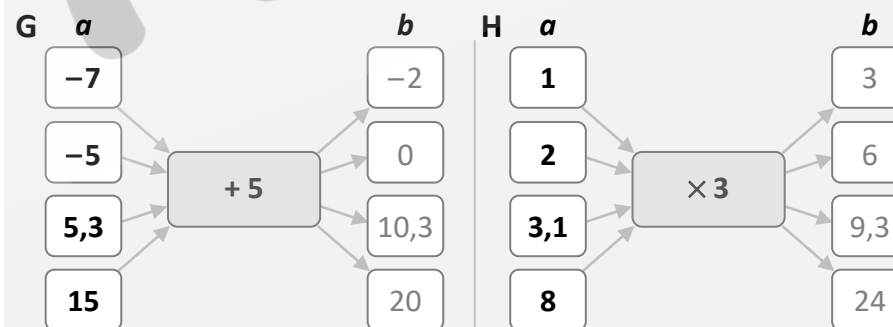
Uitgewerkte Voorbeeld

Beantwoord die vrae wat volg vir G en H.

1. Bereken die insetwaarde vir elke uitsetwaarde.
2. Verduidelik in woorde hoe die insetwaarde bepaal word.
3. Skryf 'n reël neer om 'n insetwaarde van a te bepaal vir 'n gegewe uitsetwaarde van b in die vorm $a = \dots$

Antwoord

1. $-2 - 5 = -7$ $0 - 5 = -5$
 $10,3 - 5 = 5,3$ $20 - 5 = 15$
  2. Trek 5 af van die uitsetwaarde.
  3. $a = b - 5$
1. $3 \div 3 = 1$ $6 \div 3 = 2$
 $9,3 \div 3 = 3,1$ $24 \div 3 = 8$
  2. Deel die uitsetwaarde deur 3.
  3. $a = b \div 3 = \frac{b}{3}$

Probleemoplossing met behulp van Driehoeke

Hierdie probleme vereis helder denke en 'n stap-vir-stap benadering.

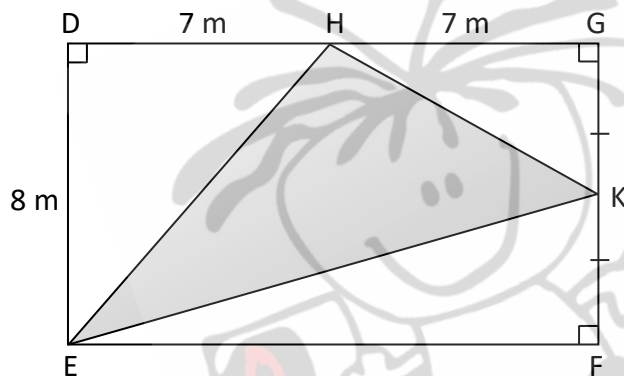
Verwys na bladsy 65 in Leerderboek Deel 1 vir probleemoplossingsnotas.

Oefening 13

Oplossings op bl. A301

1.

1.1 Bereken die oppervlakte van $\triangle HEK$.

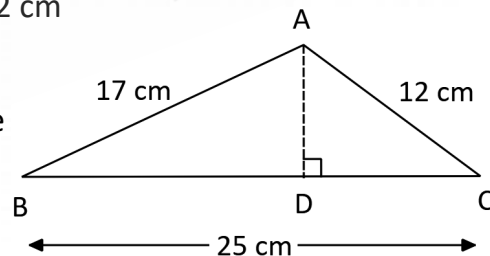
1.2 Watter breukdeel van reghoek DEFG is geskakeer?

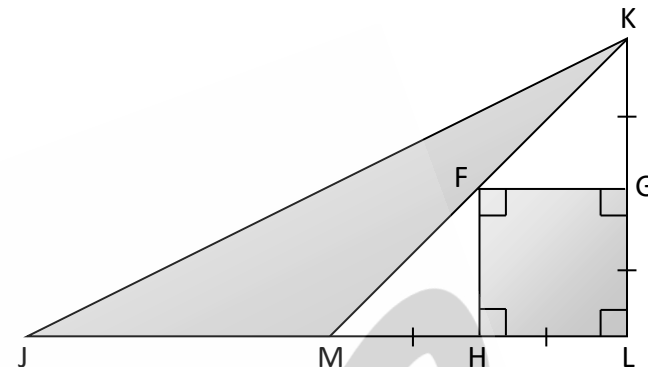
2. $\triangle ABC$ het $AB = 17$ cm, $AC = 12$ cm en $BC = 25$ cm.

2.1 Bereken die oppervlakte van $\triangle ABC$ sonder om 'n sakrekenaar te gebruik.

2.2 Bereken die lengte van AD.

3. $JL = 8$ cm en $KL = 4$ cm.

3.1 Klassifiseer vierhoek FGLH en gee 'n rede vir jou antwoord.

3.2 Bereken die oppervlakte van FGLH.

3.3 Watter breukdeel van $\triangle KLM$ is geskakeer?

3.4 Bereken die oppervlakte van $\triangle JKM$.

3.5 Watter breukdeel van $\triangle JKL$ is geskakeer?

3.6 In $\triangle JKL$, wat is die verhouding van die geskakeerde oppervlakte : ongeskakeerde oppervlakte?

3.7 Klassifiseer $\triangle JKL$.

3.8 Klassifiseer $\triangle FHM$.

3.9 Bereken die grootte van $\hat{MKL}$ en gee 'n rede.

3.10 Bereken die grootte van $\hat{JKM}$ en gee 'n rede.

3.11 Klassifiseer $\triangle JKM$.

As jy die **verhouding van die afmetings van 'n reghoekige prisma** en die **totale buite-oppervlakte** weet, kan jy die **volume** bereken.

Uitgewerkte Voorbeeld

Die verhouding van die afmetings van 'n reghoekige prisma word as volg gegee:

$$\text{lengte} : \text{breedte} : \text{hoogte} = 5 : 3 : 2$$

Die totale buite-oppervlakte van die prisma is 558 cm^2 .

- Indien die hoogte $2k$ is, gee die ander twee afmetings in terme van k .
- Bereken die afmetings van die prisma.
- Bereken die volume van die prisma.
- Wat is die kapasiteit van die prisma in liter?

Antwoord

- Die breedte is $3k$ en die lengte is $5k$.

- Totale buite-oppervlakte = 558 cm^2

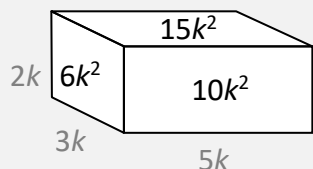
$$\therefore 2 \times (5k \times 3k) + 2 \times (5k \times 2k) + 2 \times (3k \times 2k) = 558$$

$$\therefore 30k^2 + 20k^2 + 12k^2 = 558$$

$$\therefore 62k^2 = 558$$

$$\therefore k^2 = 9$$

$$\therefore k = 3$$

$\therefore$ die afmetings is:

$$\text{lengte} = 5k = 5 \times 3 = 15 \text{ cm}$$

$$\text{breedte} = 3k = 3 \times 3 = 9 \text{ cm}$$

$$\text{hoogte} = 2k = 2 \times 3 = 6 \text{ cm}$$

$$3. \text{ Volume} = 15 \times 9 \times 6$$

$$= 810 \text{ cm}^3$$

$$4. 810 \text{ cm}^3 = 810 \text{ ml} = 0,810 \text{ l} = 0,81 \text{ l}$$

Oefening 8

Oplossings op bl. A313

- 'n Reghoekige prisma met 'n totale buite-oppervlakte van 112 cm^2 het lengte : breedte : hoogte = $4 : 2 : 1$.

1.1 Wat is die afmetings van die prisma?

1.2 Bereken die volume van die prisma.

1.3 Wat is die kapasiteit van die prisma in liter?

- Die totale buite-oppervlakte van 'n reghoekige prisma is 1536 cm^2 .

Die verhouding van die afmetings is $12 : 9 : 4$.

2.1 Wat is die afmetings van die prisma?

2.2 Bereken die volume van die prisma.

2.3 Gee die kapasiteit van die prisma in milliliter en in liter.

Die gebruik van gemiddeldes om resultate te verbeter en doelwitte te bereik

Om doelwitte te stel is belangrik, maar dit moet bereikbaar wees.

Kyk na die volgende:

- Hoeveel punte moet in die volgende toets behaal word om die gemiddelde punt te verbeter?
- Watter tyd moet in die volgende wedloop gehardloop word om die gemiddelde tyd te verbeter?

Basiese stappe om te volg:

- ① Vermenigvuldig die gemiddelde waarde met die aantal datawaardes.
- ② Vermenigvuldig die doelwitgemiddelde met die verhoogde aantal datawaardes.
- ③ Trek die antwoord van ① van die antwoord van ② af.
- ④ Besluit of hierdie resultaat redelik is.

Uitgewerkte Voorbeeld 1

Joshua het vyf toetse geskryf en 'n gemiddeld van 57% behaal.

- 1.1 Watter persentasie moet hy vir die sesde toets kry om 'n gemiddeld van 60% te behaal?
- 1.2 Is dit vir Joshua moontlik om sy doelwit te bereik?

Antwoord

- 1.1 Joshua se gesamentlike totaal vir vyf toetse is $5 \times 57 = 285$.
Joshua het 'n gesamentlike totaal van $6 \times 60 = 360$ nodig.
 $\therefore$ hy moet $360 - 285 = 75\%$ vir sy sesde toets kry.
- 1.2 Dit is 'n bereikbare doelwit.
(Hy sal baie hard moet werk om hierdie doel te bereik.)

Uitgewerkte Voorbeeld 2

Jo het sewe 400 m-wedlope in 'n gemiddelde tyd van 70 sekondes gehardloop.

- 2.1 Watter tyd sal sy in haar volgende wedloop moet hardloop as sy haar gemiddelde na 65 sekondes wil afbring?
- 2.2 Is dit vir haar moontlik om haar doelwit te bereik?

Antwoord

- 2.1 Jo se gesamentlike totaal vir sewe wedlope is $7 \times 70 = 490$ sekondes.
Sy het 'n gesamentlike totaal van $8 \times 65 = 520$ sekondes nodig.
 $\therefore$ sy moet haar agtste wedloop in $520 - 490 = 30$ sekondes hardloop.
- 2.2 Dit is nie 'n bereikbare doelwit nie.
(Die wêreldrekord wat in 1985 deur Marita Koch opgestel is, was 47,6 sekondes.)

Oefening 9

Oplossings op bl. A324

1. Thabiso se gemiddelde punt vir haar eerste drie toetse is 68%.
  - 1.1 Watter persentasie sal sy in die vierde toets moet kry om 'n gemiddelde van 70% te behaal?
  - 1.2 Is dit vir Thabiso moontlik om haar doelwit te bereik?
2. Adam hardloop Saterdag 5 km-parkwedlope. Die gemiddelde tyd vir sy eerste nege wedlope is 20 minute en 20 sekondes.
  - 2.1 Watter tyd moet Adam in sy tiende parkwedloop hardloop om 'n gemiddelde van 20 minute vir sy tien wedlope te bereik?
  - 2.2 Is sy doelwit bereikbaar?